

Til:	Styret
Fra:	Senterleder
Sakstype:	Vedtakssak
Saksnr:	7/2021
Møtedato:	16.2.2021
Notatdato:	27.1.2021
Saksbehandler:	Fulvio Castellacci

Skal TIK utlyse nye faste vitenskapelige stillinger?

Sak

I siste styremøte i november 2020 diskuterte TIK-styret kapasitet og langtidsøkonomi ved senteret. Diskusjonen konkluderte med følgende henvendelse: «*Til neste møte ba styret om grunnlag for å diskutere om det skal lyses ut faste stillinger (vitenskapelige kombinerte). Deretter bes evt ledelsen om å legge fram bemanningsplan og utlysning*».

Dette notatet skal introdusere diskusjonen etterspurt av styret. Utkastet er diskutert med TIKs ledergruppe i møtet den 23. januar. Blant innspillene fra ledergruppen var at en beslutning om utlysning av faste stillinger ikke kan fattes på økonomiske scenarier alene, men at det er behov for en større strategisk diskusjon på senteret og i styret om TIKs faglige innretning og hvilke muligheter senteret har for å bedre sine langsiktige inntekter. En slik diskusjon må også forankres i TIKs stab, og vil nødvendigvis trenge noe tid.

Det kan argumenteres for at usikkerhetene knyttet til senterets framtidige inntekter fortsatt er så store at det er for tidlig å begynne diskusjonen nå. På den annen side har både styret og fakultetsledelsen uttrykt forventninger til at senterets akkumulerte mindreforbruk reduseres. Fakultetet vil før en evt utlysning av stillinger vektlegge økonomiske hensyn før godkjenning til utlysning gis.

Senterleder vil derfor svare på styrets første bestilling nå med å legge fram tre økonomiske scenarier og noen kommentarer knyttet til disse.

Oversikt og bakgrunnsinformasjon

Antall faste ordinære stillinger på TIK (Professor og førsteamanuensis): 6.

**TIK Centre for Technology,
Innovation and Culture**
PO Box 1108 Blindern
N-0317 Oslo, Norway
Visiting address: Eilert Sundts hus 5th floor,
Moltke Moes vei 31, 0851 Oslo

Phone: 22 84 16 28
info@tik.uio.no
www.sv.uio.no/tik/english
Org.nr.: 971 035 854

- Aldersgruppe: De seks professor og førsteamanuensis på TIK i dag er mellom 53 og 45 år gammel ca. TIK forventer ikke ny pensjonering før året 2038.
- Antall studenter per stilling: ca 7. Tallet på TIK er betydelig lavere enn på andre enheter på fakultetet. Basisfinansieringen til ordinære stillinger er i stor grad knyttet til studieplasser.
- Nettobidrag per ansatt: TIK har veldig høyt nettobidrag per fast vitenskapelig ansatt, mye høyere enn andre enheter på fakultetet. Dette betyr at TIKs professorer og førsteamanuenser bruker en høy andel tid i eksternt finansierte forskningsaktiviteter, noe som reduserer deres tid til egen fri forskning, og deres kapasitet til å bidra til undervisning, veiledning og administrative oppgaver.

	2017	2018	2019	2020
1701 Senter for teknologi, innovasjon og kultur	- 1 296 250	- 1 359 564	- 1 152 531	- 1 178 954
1704 ARENA Senter for europaforskning	- 1 065 343	- 1 160 934	- 1 138 151	- 1 073 210
1705 Psykologisk Institutt	- 112 756	- 132 277	- 225 411	- 283 485
1706 Økonomisk institutt	- 320 915	- 324 355	- 326 940	- 359 102
1707 Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi	- 194 998	- 175 444	- 245 270	- 296 537
1708 Institutt for statsvitenskap	- 105 477	- 246 499	- 260 755	- 255 596
1709 Sosialantropologisk institutt	- 218 923	- 240 899	- 322 502	- 264 527

Tabellen viser nettobidrag per vitenskapelig ansatt (professor og førsteamanuensis). Kilde: UiOs økonomisystem og DBH.

Tre scenarier

Skal TIK utlyse nye faste vitenskapelige stillinger? For å organisere diskusjonen rundt dette spørsmålet skal vi presentere tre forskjellige scenarier, og peke på mulige fordeler og ulemper knyttet til hvert scenario, når det gjelder både langtidsøkonomi og kapasitet.

- Scenario 1: TIK skal ikke utlyse nye faste stillinger
- Scenario 2: TIK skal utlyse en ny fast stilling
- Scenario 3: TIK skal utlyse to nye faste stillinger

Scenario 1: Ingen nye faste stillinger

TIK skal fortsette å ha samme antall faste ordinære stillinger (6) i årene fremover. Nå har TIK i tillegg 3 vikarer knyttet til frikjøp i eksternt finansierte prosjekter (2 i innovasjon og 1 i STS). Vikarbehovet framover må vurderes opp mot undervisningsbehov og nettobidraget fra eksterne prosjekter. I scenariet legges opp til at faste lønnskostnader finansiert av basis skal være det samme som de er nå. Årlig nettobidrag fra eksterne forskningsprosjekter er estimert til 6 millioner per år fra og med 2023. Dette betyr en million per fast vitenskapelig ansatt, som er litt mindre enn det høye nivået som TIK har per i dag (se tabell over), men fortsatt mye høyere enn nivå i andre enheter på fakultetet.

Siden basisfinansieringen gradvis vil reduseres (som følge av ny finansieringsmodell), skal TIK ha et strukturelt underskudd fra og med 2023 (årlige kostnader skal være betydelig høyere enn interne og eksterne inntekter). TIK skal kompensere årlig underskudd gjennom akkumulert overskudd («buffer») som vi har per i dag. Bufferen skal forsvinne helt i 2027. TIK skal ha akkumulert underskudd som skal øke hvert år fra og med 2026.

Dette scenariet er konservativt og forsiktig. Det bruker akkumulert overskudd for å gi TIK lengre tid til å justere sin økonomisk struktur, og for å utvikle en strategi for å øke stabile finansieringskilder (for eksempel gjennom utvikling av nye studieprogrammer).

Scenario 1:												
Ingen nye stillinger	Samme nettobidrag											
Art overført-innt-kost	Inntektskategori2	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Grand Total		2026	2027	2028
Overført fra i fjor		-22 829 314						-22 829 314				
Inntekter		-37 945 826	-44 196 508	-39 494 413	-31 519 528	-26 418 995	-23 669 846	-203 245 117		-23 669 846	-23 669 846	-23 669 846
Personalkostnader		32 600 502	34 330 503	32 150 904	29 330 578	23 629 507	24 043 191	176 085 185		24 043 191	24 043 191	24 043 191
Driftskostnader		7 104 905	7 254 423	6 449 586	6 614 553	6 424 726	5 048 056	38 896 249		5 048 056	5 048 056	5 048 056
Investeringer		210 000	250 000	210 000	210 000	210 000	210 000	1 300 000		210 000	210 000	210 000
Nettobidrag fra eksterne	Bevilgning	-10 718 142	-11 005 672	-9 626 936	-7 011 451	-6 000 000	-6 000 000	-50 362 200		-6 000 000	-6 000 000	-6 000 000
	Prosjekter	10 718 142	11 005 672	9 626 936	7 011 451	6 000 000	6 000 000	50 362 200		6 000 000	6 000 000	6 000 000
Prosjektavslutning		-261 238						-261 238				
Grand Total		-21 120 971	-2 361 582	-683 923	4 635 602	3 845 238	5 631 401	-10 054 235		5 631 401	5 631 401	5 631 401
Akkumulert		-21 120 971	-23 482 553	-24 166 476	-19 530 873	-15 685 636	-10 054 235			-4 422 834	1 208 567	6 839 967

Scenario 2: En ny fast stilling

TIK skal utlyse en ny fast vitenskapelig stilling. Lønnskostnader finansiert av basis skal øke med ca 1,2 millioner per år fra og med 2022. Årlig nettobidrag fra eksterne forskningsprosjekter er estimert til 6,5 millioner per år fra og med 2023 (nemlig 500,000 NOK større enn i scenario 1).

Høyere lønnskostnader på basis vil forsterke årlig underskudd. TIKs akkumulerte overskudd skal forsvinne helt i 2026. TIK skal ha akkumulert underskudd som skal øke hvert år fra og med 2027.

Dette scenariet er mindre konservativt og forsiktig enn scenario 1. En ny fast stilling ville trolig forbedre kapasitetsproblemet noe, men samtidig også øke forventninger til ekstern finansiering generert av professorer og førsteamanuenser ved senteret.

Scenario 2:												
En ny stilling. Oppjustere nettobidrag med 0,5 mill. kr i året fra 2023												
Art overført-innt-kost	Inntektskategori2	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Grand Total		2026	2027	2028
Overført fra i fjor		-22 829 314						-22 829 314				
Inntekter		-37 945 826	-44 196 508	-39 494 413	-32 019 528	-26 918 995	-24 169 846	-204 745 117		-24 169 846	-24 169 846	-24 169 846
Personalkostnader		32 600 502	34 330 503	33 229 256	30 408 929	24 707 859	25 121 542	180 398 592		25 121 542	25 121 542	25 121 542
Driftskostnader		7 104 905	7 254 423	6 449 586	6 614 553	6 424 726	5 048 056	38 896 249		5 048 056	5 048 056	5 048 056
Investeringer		210 000	250 000	210 000	210 000	210 000	210 000	1 300 000		210 000	210 000	210 000
Nettobidrag fra eksterne	Bevilgning	-10 718 142	-11 005 672	-9 626 936	-7 511 451	-6 500 000	-6 500 000	-51 862 200		-6 500 000	-6 500 000	-6 500 000
	Prosjekter	10 718 142	11 005 672	9 626 936	7 511 451	6 500 000	6 500 000	51 862 200		6 500 000	6 500 000	6 500 000
Prosjektavslutning		-261 238						-261 238				
Grand Total		-21 120 971	-2 361 582	394 429	5 213 954	4 423 589	6 209 753	-7 240 828		6 209 753	6 209 753	6 209 753
Akkumulert		-21 120 971	-23 482 553	-23 088 124	-17 874 170	-13 450 581	-7 240 828			-1 031 076	5 178 677	11 388 430

Scenario 2 reiser også et spørsmål om stillingens profil. Dette er et spørsmål som TIKs ledelse og styre må ta stilling til før en evt utlysning. Eksisterende kapasitet og behov (jf D-sak 1 i styremøtet 25.11.20), dimensjonering av studieprogram, hvilken forskningsgruppe den nye stillingen skal knyttes til eller evt tematiske satsningsområder som kan gi stillingen relevans for begge gruppene, er blant momenter som burde tas hensyn til hvis styret vil eventuelt gå videre med utlysning av en ny fast stilling. Vi diskuterer dette ikke videre i dette notatet.

Scenario 3: To nye faste stillinger

TIK skal utlyse to nye faste vitenskapelige stillinger. Lønnskostnader finansiert av basis skal øke med ca 2,4 millioner per år. Årlig nettobidrag fra eksterne forskningsprosjekter er estimert til 7 millioner per år fra og med 2023 (nemlig 1 million NOK større enn i scenario 1).

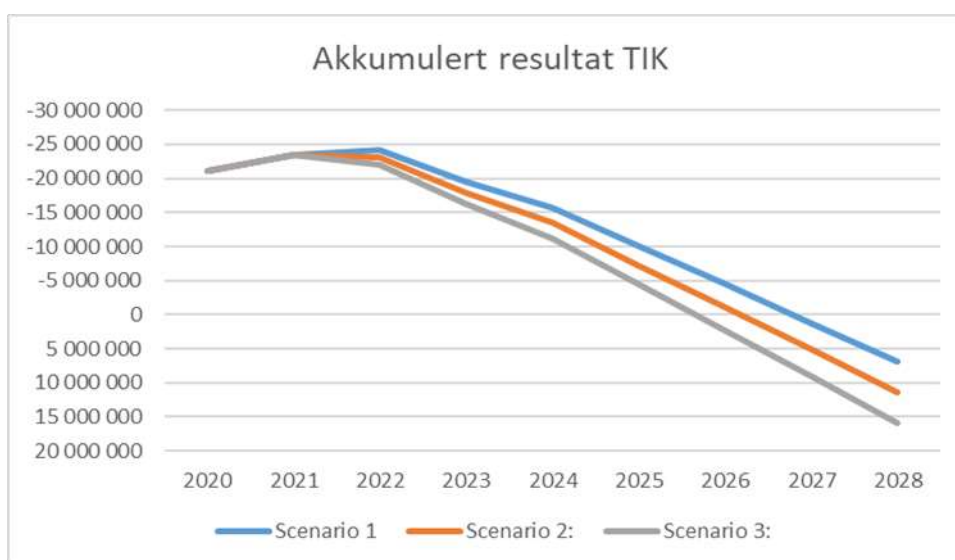
Høyere lønnskostnader på basis vil forsterke årlig underskudd enda mer. TIKs akkumulerte overskudd skal forsvinne helt i slutten av 2025. Fra og med 2026 skal TIK ha akkumulert underskudd som vil øke betydelig hvert år. Akkumulert underskudd skal være rundt 10 millioner i år 2027 (dette er et større akkumulert underskudd enn det ARENA senter har per i dag, og som fakultetsledelsen vurderer som problematisk (se diskusjon i siste fakultetsstyremøte i desember 2020)).

Scenario 3 er lite forsiktig og veldig optimistisk. To nye faste stillinger ville sikkert forbedre kapasitetsproblemet, men samtidig skal de også i betydelig grad øke krav til ekstern finansiering generert av professorer og førsteamanuenser framover.

De samme strategiske overveielserne rundt stillingenes profil vil gjelde her som for scenario 2. Men scenario 3 ville også føre til betydelig økonomisk risiko for TIK langsiktig, og gjøre senterets økonomi veldig sårbar.

Scenario 3:												
2 nye stillinger		Oppjustere nettobidrag med 1 mill. kr i året fra 2023										
Art overført-innt-kost	Inntektskategori2	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Grand Total		2026	2027	2028
Overført fra i fjor		-22 829 314						-22 829 314				
Inntekter		-37 945 826	-44 196 508	-39 494 413	-32 519 528	-27 418 995	-24 669 846	-206 245 117		-24 669 846	-24 669 846	-24 669 846
Personalkostnader		32 600 502	34 330 503	34 307 607	31 487 281	25 786 210	26 199 894	184 711 999		26 199 894	26 199 894	26 199 894
Driftskostnader		7 104 905	7 254 423	6 449 586	6 614 553	6 424 726	5 048 056	38 896 249		5 048 056	5 048 056	5 048 056
Investeringer		210 000	250 000	210 000	210 000	210 000	210 000	1 300 000		210 000	210 000	210 000
Nettobidrag fra eksterne	Bevilgning	-10 718 142	-11 005 672	-9 626 936	-8 011 451	-7 000 000	-7 000 000	-53 362 200		-7 000 000	-7 000 000	-7 000 000
	Prosjekter	10 718 142	11 005 672	9 626 936	8 011 451	7 000 000	7 000 000	53 362 200		7 000 000	7 000 000	7 000 000
Prosjektavslutning		-261 238						-261 238				
Grand Total		-21 120 971	-2 361 582	1 472 780	5 792 306	5 001 941	6 788 104	-4 427 421		6 788 104	6 788 104	6 788 104
Akkumulert		-21 120 971	-23 482 553	-22 009 772	-16 217 467	-11 215 526	-4 427 421			2 360 683	9 148 787	15 936 892

Figur 1: Akkumulert bidrag på TIK i de tre scenaroenene (2020 – 2028).
 (-: akkumulert overskudd; +: akkumulert underskudd).

Senterleders synspunkt

De tre scenariene har alle noen fordeler og ulemper, og det er ikke lett å vurdere dem og ta en klar stilling.

Senterleder anbefaler likevel styret at TIK ikke bør følge **scenario 3**, som ville føre til betydelig økonomisk risiko langsiktig, og gjøre senterets økonomi og ressurspørsmål veldig sårbar.

Scenario 2 vil også medføre betydelig økonomisk risiko. Man burde ikke følge det, hvis man ikke har en klar og konkret strategi om hvordan TIK skal justere sin økonomiske struktur og øke stabile finansieringskilder langsiktig, for eksempel gjennom utvikling av nye studieprogrammer. En mulig utvikling av nye studieprogrammer er diskutert flere ganger på TIK i siste årene, og vi er klare over at det er særlig vanskelig å få dette til.

Som vi har antydnet ovenfor kan det hende at en ny stilling til en viss grad kan avhjelpe kapasitetsproblemene, men samtidig er det også en risiko for at den vil øke forventningen til ekstern inntjening og dermed forsterke presset på de fast vitenskapelig ansatte til søknadsarbeid og eksterne prosjekter.

Scenario 1 er mer konservativt og forsiktig, og det legger vekt på langtidsøkonomi framfor dagens kapasitet og behov.

Selv om også scenario 1 viser at senterets buffer vil bli brukt opp de kommende årene, er det knyttet usikkerhet til nettobidragets størrelse framover. I dette scenariet kan man derfor legge inn noen kortvarige kostnader som kan redusere bufferen, særlig hvis nettobidraget viser seg å øke.

F.eks. kan TIK forsterke sin kapasitet til å gjennomføre undervisning og veiledning gjennom en mer systematisk bruk av pliktarbeid for postdoktorer (og eventuelt også doktorgradsstipendiater).

En mer aktiv bruk av postdoktorer i utdanningsaktiviteter ville forbedre TIKs kapasitetproblemer i kommende år, og samtidig også gi flere muligheter til disse midlertidige forskerne til å få erfaring i utdanningsaktiviteter og kvalifisere seg videre (og så søke på faste ledige stillinger på UiO eller andre universiteter etter postdoktor-perioden). Det er i tråd med UiOs politikk for karriereutvikling for postdoktorer. Avhengig av undervisningsbehov vil det også kunne være vikarbehov utover den kapasiteten postdoktorenes pliktarbeid vil utgjøre, men dette må vurderes når det oppstår.

Ved å redusere senterets akkumulerte mindreforbruk ved å bruke den til kvalifiseringsstillinger opparbeider heller ikke senteret seg permanente økonomiske forpliktelser.

Selv om det er vanskelig å ta stilling og vurdere de tre forskjellige scenariene mener senterleder at scenario 1 (kombinert med bruk av postdoktorer i utdanningsaktiviteter) er en bedre strategi for TIK.